

ĐỌC NGẮN NHẤT
HIỂU SÂU NHẤT

10 VẠN CÂU HỎI VÌ SAO

CHUYẾN DU HÀNH
VÒNG QUANH TRÁI ĐẤT

Tác giả: Trung tâm xuất bản biên tập 10 vạn câu hỏi vì sao

Người dịch: Hà Thu

ĐÁNH THỨC
NHÀ KHOA HỌC NHÍ
BÊN TRONG BẠN

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG

100,000 Whys (Painted Phonetic Version)

《十万个为什么》彩绘注音版

Copyright © Juvenile & Children's Publishing House, Shanghai, P. R. China

First published in 2021 by Juvenile & Children's Publishing House, Shanghai, P. R. China

Vietnamese translation edition © 2022 by LINH LAN CULTURE.,JSC
All rights reserved.

10 vạn câu hỏi vì sao - (Chuyến du hành vòng quanh Trái đất)

Bản quyền tiếng Việt @ Công ty Cổ phần VH&TT Linh Lan, 2022

Trong thời hạn hợp đồng xuất bản độc quyền giữa tác giả cuốn sách với Công ty Cổ phần VH&TT Linh Lan, mọi hoạt động công bố, xuất bản, trích đăng... tác phẩm dưới mọi hình thức mà chưa được Linh Lan đồng ý đều bị coi là xâm phạm bản quyền.

LỜI NÓI ĐẦU

Quý phụ huynh và các em nhỏ thân mến,
Thế giới trong trí tưởng tượng của trẻ thơ luôn luôn phong phú và ngập tràn màu sắc. Đứng trước thế giới với biết bao điều kỳ diệu, hẳn là các em vẫn mang trong mình sự tò mò mãnh liệt và niềm khát khao được khám phá, được tự mình tìm ra câu trả lời cho những câu hỏi “thế nào” và “tại sao”. Kho tàng kiến thức vốn vô hạn, lại luôn luôn được đổi mới để phù hợp với thời đại, nên ngày qua ngày, các câu hỏi, các thắc mắc lại càng nhiều thêm. Hiểu được tâm lý này, LINHLANBOOKS liên kết cùng Nhà xuất bản Lao Động hân hạnh giới thiệu tới quý phụ huynh và các em nhỏ bộ sách chuyển ngữ khoa học *10 vạn câu hỏi vì sao - Đọc ngắn nhất, hiểu sâu nhất*.

Bộ sách gồm 8 cuốn với nội dung thuộc 8 lĩnh vực khoa học mà các bạn nhỏ quan tâm nhất như: vũ trụ, Trái đất, thế giới khủng long, thế giới động vật, thực vật, bí mật cơ thể người, não bộ và khoa học thường thức. Bộ sách được trình bày dưới hình thức đặt câu hỏi, trả lời câu hỏi và dưới mỗi bài học đều có các ô kiến thức mở rộng, với mục đích không chỉ giải đáp những thắc mắc thường ngày của trẻ, mà còn có thể khơi dậy tư duy khoa học cho các em nữa.

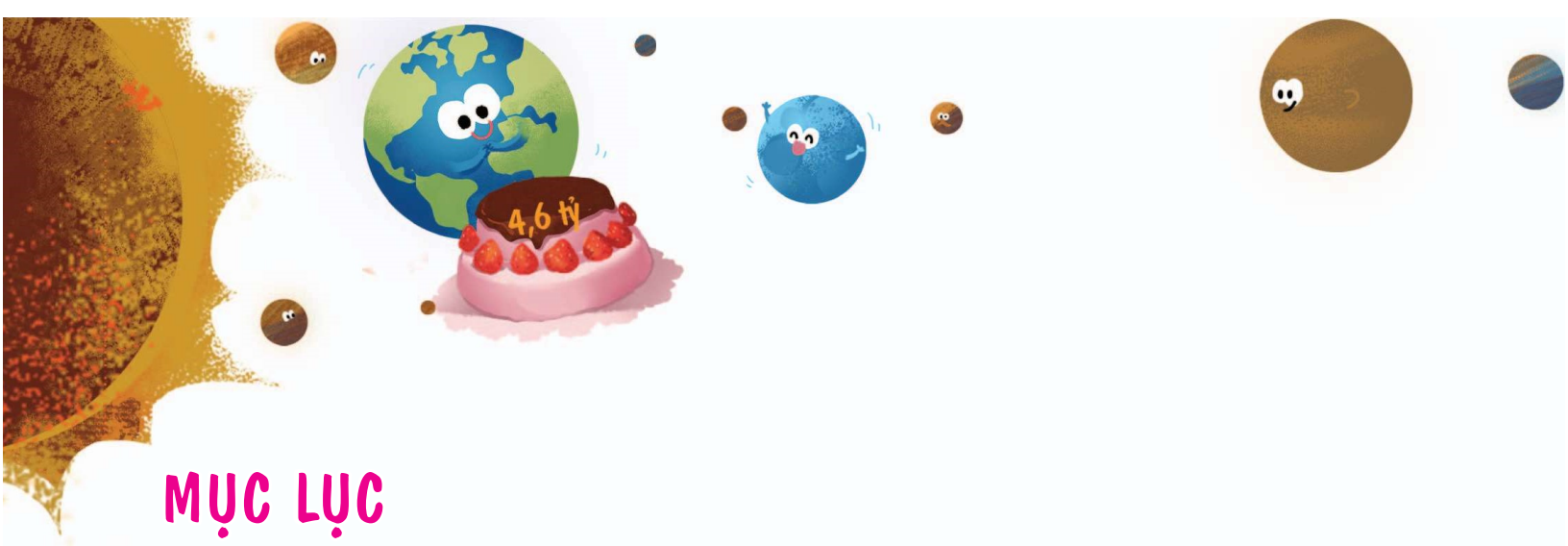
Với câu văn ngắn gọn, súc tích; thiết kế chữ to, rõ ràng; tranh minh họa sinh động, bắt mắt, bộ sách được kỳ vọng sẽ giúp trẻ tạo dựng và nuôi dưỡng niềm yêu thích dành cho các môn khoa học, ứng dụng khoa học vào đời sống và có được những phút giây thư giãn sau những giờ học tập căng thẳng.

Xin mời quý phụ huynh và các em nhỏ hãy cùng khám phá những bí ẩn diệu kỳ của thế giới muôn màu nhé!

LINH LAN BOOKS

(Công ty CP Văn hóa và Truyền thông Linh Lan)

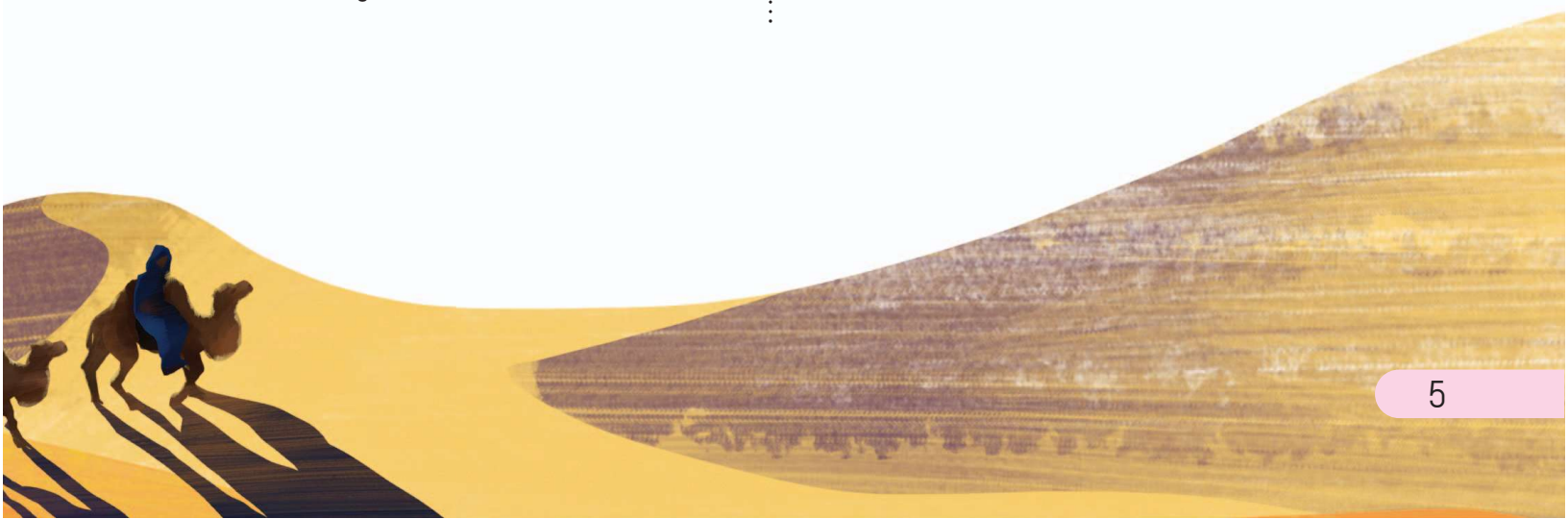

MỤC LỤC

Lời nói đầu	3	Nơi cao nhất của Trái đất nằm ở đâu?	21
Trái đất sinh ra như thế nào?	6	Vì sao đá ở núi Hoàng Sơn,	
Trái đất bao nhiêu tuổi rồi?	7	Trung Quốc lại kỳ lạ như vậy?	22
Trái đất đang quay tròn đúng không?	8	Tại sao lại nói Ngũ Hành Sơn	
Vì sao chúng ta không cảm nhận được		là danh thắng núi đá kỳ lạ của Việt Nam?	23
Trái đất đang quay?	9	Trên Trái đất có bao nhiêu loại đá?	24
Vì sao một năm lại có bốn mùa?	10	Quặng đều có màu đen đúng không?	25
Vì sao các mùa ở bán cầu Bắc và bán cầu Nam		Cát là do đá biến thành đúng không?	26
lại trái ngược nhau?	11	Vì sao ở sa mạc lại nóng như vậy?	27
Vì sao ở trên quả địa cầu lại có rất nhiều		Vì sao lại gọi là sông Hồng?	28
đường thẳng?	12	Con sông nào dài nhất Việt Nam?	29
Vì sao tại những địa điểm khác nhau		Thác nước được hình thành như thế nào?	30
lại có sự chênh lệch về thời gian?	13	Vì sao nước ở suối nước nóng lại nóng?	31
Bên trong Trái đất trông như thế nào?	14	Bầu trời cao bao nhiêu?	32
Vì sao núi lửa lại phun trào?	15	Bầu trời là một tầng mây đúng không?	33
Dầu mỏ dưới lòng đất từ đâu mà có?	16	Vì sao bầu trời có màu xanh?	34
Than đá dưới lòng đất từ đâu mà có?	17	Bầu trời có bị thủng không?	35
Đất liền đã từng là một mảng liền nhau		Vì sao hình dạng của mây có thể thay đổi?	36
đúng không?	18	Vì sao sau cơn mưa lại xuất hiện cầu vồng?	37
Vì sao lại xảy ra động đất?	19	Mưa hình thành như thế nào?	38
Vì sao trên Trái đất có núi?	20		

Vì sao ở “thành phố Mặt trời”, cứ đến đêm là trời lại mưa?		
Vì sao khi trời mưa lại có sấm chớp?		
Vì sao có những lúc chỉ thấy sấm chớp mà không mưa?		
Mưa axit là gì?		
Bông tuyết có hình dạng gì?		
Vì sao thời tiết ngày càng nóng?		
Thời tiết có đột ngột chuyển lạnh không?		
Khói mù là gì?		
Bão cát là gì?		
Vào mùa hè, vì sao lại có nhiều bão?		
Vòi rồng có hướng xoáy như thế nào?		
Sóng thần là gì?		
Ở Việt Nam có sóng thần không?		
Biển sâu bao nhiêu?		
“Biển” và “đại dương” có phải là một không?		
Vì sao biển có thể đưa thư?	39	
Vì sao lại có thủy triều lên và xuống?	40	
Nước biển có màu gì?	41	
	42	Vì sao nước biển có vị mặn?
	43	Con người có thể nấu mình dưới biển sâu không?
	44	Dưới biển có rỗng không?
	45	Dưới đáy biển có “ống khói” không?
	46	Vì sao dưới biển có vực sâu?
	47	Đảo hình vòng khuyên do ai tạo ra?
	48	Vì sao cần phải bảo vệ san hô?
	49	“Tân Thế giới” do ai phát hiện ra?
	50	Ai là người đầu tiên đi vòng quanh thế giới?
	51	Vì sao Nam Cực và Bắc Cực lại lạnh như vậy?
	52	Tảng băng trôi hình thành như thế nào?
	53	Vì sao cực quang lại đẹp như vậy?
	54	Vì sao phải xây dựng trạm khảo sát ở vùng cực?
	55	Mình biết vẽ sơ đồ tư duy
	56	
		57
		58
		59
		60
		61
		62
		63
		64
		65
		66
		67
		68
		69
		70

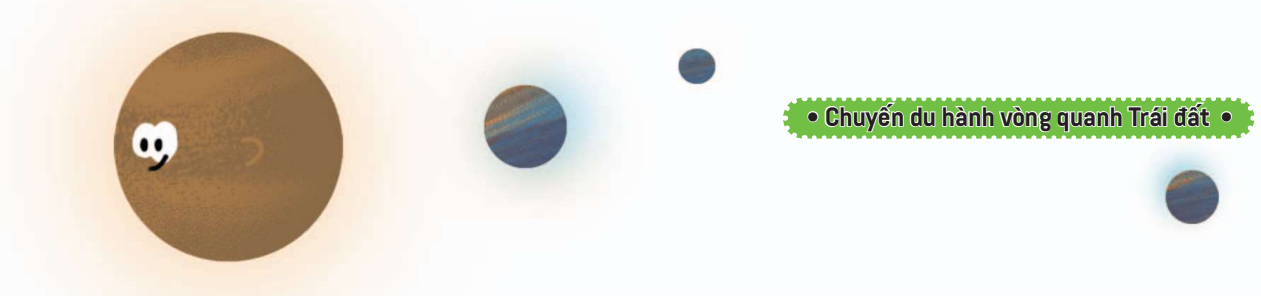

TRÁI ĐẤT SINH RA NHƯ THỂ NÀO?

Về nguồn gốc của Hệ Mặt trời, có một “giả thuyết tinh vân” được đưa ra, hiện nay đang nhận được sự ủng hộ của ngày càng nhiều bằng chứng khoa học. Giả thuyết này cho rằng, rất rất lâu về trước, trong Hệ Mặt trời chỉ có một mảng tinh vân rộng lớn, chứa đầy bụi và thể khí mỏng. Vào khoảng 5 tỷ năm trước, tinh vân này bắt đầu thu nhỏ, tập hợp lại và xoáy tròn. Dần dần, tinh vân xoáy tròn này ngưng tụ thành Mặt trời và các hành tinh. Trái đất chính là một trong những hành tinh đó.

Không ngờ tới, phải không?

Người đưa ra “giả thuyết tinh vân” không phải là một nhà thiên văn học, mà là một triết gia, tên là Immanuel Kant. Nhận thức của người xưa về vũ trụ thường do các triết gia đưa ra.

TRÁI ĐẤT BAO NHIÊU TUỔI RỒI?

Muốn biết tuổi của Trái đất, bạn nên tìm đáp án trên các vụn thạch. Bởi vì, cùng lúc Trái đất ra đời, trong Hệ Mặt trời cũng hình thành rất nhiều vụn thạch. Chúng ta chỉ cần tìm thấy chúng, rồi dùng máy móc đo tuổi là có thể tính toán ra tuổi của Trái đất. Dựa vào lý thuyết này, các nhà khoa học ước đoán, Trái đất của chúng ta đã khoảng 4,6 tỷ năm tuổi rồi đấy.

Bí mật nhỏ!

“Thời thơ ấu”, Trái đất thường xuyên bị va đập: Vụn thạch còn lại của Hệ Mặt trời thường xuyên va vào Trái đất. Trên Mặt trăng có những hố va chạm hình tròn to nhỏ khác nhau, đây đa phần đều là vết tích do vụn thạch va chạm để lại.

TRÁI ĐẤT ĐANG QUAY TRÒN ĐÚNG KHÔNG?

Trái đất lúc nào cũng tự quay quanh nó. Trước khi thành hình, Trái đất là một tinh vân xoáy tròn. Sau khi hình thành, Trái đất không chỉ duy trì thói quen quay tròn của tinh vân, mà còn âm thầm kiên trì làm việc đó đến tận bây giờ! Nếu đã từng chơi con quay, bạn sẽ thấy nó hơi giống Trái đất, thế nhưng sự khác biệt giữa chúng cũng rất rõ ràng, bởi

Thì ra là thế!

Mặt của Trái đất hướng về phía Mặt trời là ban ngày, mặt quay ra xa khỏi Mặt trời là ban đêm. Bởi vì Trái đất không ngừng tự quay quanh mình, thế nên ngày và đêm lần lượt thay phiên nhau.

vì Trái đất tự quay quanh mình theo hướng hơi nghiêng, còn con quay thì không thể làm được việc này!

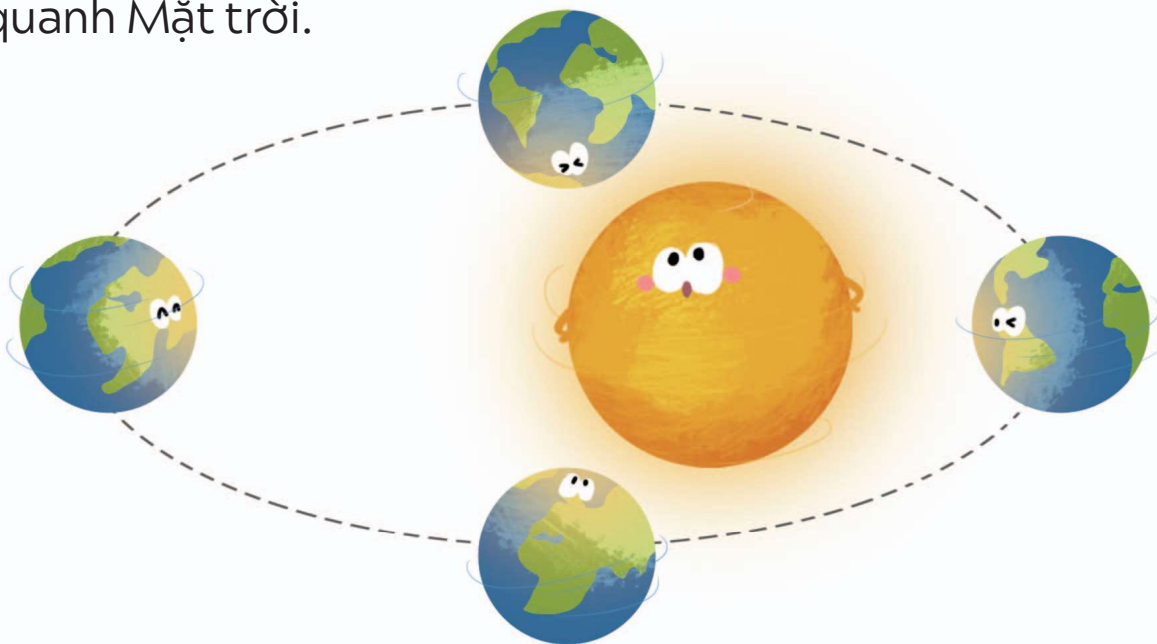

VÌ SAO CHÚNG TA KHÔNG CẢM NHẬN ĐƯỢC TRÁI ĐẤT ĐANG QUAY?

Trái đất luôn quay, nhưng giống như khi ngồi trên tàu hỏa, chúng ta không thể cảm nhận được mình đang tiến về phía trước, thì chúng ta cũng không cảm nhận được Trái đất đang chuyển động. Tuy nhiên, việc Mặt trời mọc ở hướng đông, lặn ở hướng tây chính là bằng chứng thuyết phục nhất của việc Trái đất tự quay quanh mình. Mà sự thay đổi vị trí của các ngôi sao trên bầu trời chính là kết quả của việc Trái đất quay quanh Mặt trời.

Không ngờ tới, phải không?

Nếu như Trái đất đang chuyển động với tốc độ nhanh như bay thì vì sao chúng ta lại không bị ngã nhỉ? Đó là do tất cả người và vật trên Trái đất đều chịu tác động từ lực hấp dẫn của Trái đất đấy.

VÌ SAO MỘT NĂM LẠI CÓ BỐN MÙA?

Khi quay quanh Mặt trời, Trái đất luôn hơi nghiêng về một phía, như vậy giữa quỹ đạo quay quanh Mặt trời và quỹ đạo tự quay quanh mình sẽ hình thành một góc, tạo nên bốn mùa xuân hạ thu đông, mỗi mùa đều có điểm đặc sắc riêng. Tuy nhiên, Bắc Cực và Nam Cực lạnh giá lại chỉ có hai mùa là mùa hè và mùa đông. Hai mùa này sẽ thay phiên nhau xuất hiện: Vào mùa hè, Mặt trời không bao giờ lặn; vào mùa đông, Mặt trời dường như ngủ đông, không thấy bóng dáng đâu cả. Ở khu vực gần xích đạo, một năm cũng chỉ có hai mùa là mùa khô và mùa mưa.

Thì ra là thế!

Độ dài của ngày và đêm trên Trái đất cũng không ngừng thay đổi. Ở bán cầu Bắc, ngày hạ chí hằng năm (20 tháng 6 hoặc 21 tháng 6) có ban ngày dài nhất, ngày đông chí (21 tháng 12 hoặc 22 tháng 12) có ban ngày ngắn nhất.

VÌ SAO CÁC MÙA Ở BÁN CẦU BẮC VÀ BÁN CẦU NAM LẠI TRÁI NGƯỢC NHAU?

Khi Trái đất quay quanh Mặt trời theo hướng hơi nghiêng, góc mà ánh Mặt trời chiếu xuống Trái đất cũng phát sinh sự thay đổi. Khi ánh Mặt trời chủ yếu chiếu xuống bán cầu Bắc, bán cầu Nam sẽ bị giá lạnh chiếm lĩnh. Mà khi ánh Mặt trời chủ yếu chiếu xuống bán cầu Nam, người sống ở bán cầu Bắc sẽ phải mặc áo khoác dày. Ánh Mặt trời không ngừng “bôn ba” qua lại giữa hai bán cầu Bắc và Nam mang đến cho Trái đất bốn mùa với cảnh quan khác nhau, cũng khiến cho các mùa ở bán cầu Bắc và Nam trái ngược nhau.

Không ngờ tới, phải không?

Rất nhiều hành tinh mặc dù cũng quay quanh Mặt trời nhưng không nghiêng mà nằm thẳng, như vậy thì không thể có bốn mùa khác biệt được. Ở trên Sao Thủy, Sao Kim và Sao Mộc đều không có bốn mùa.

VÌ SAO Ở TRÊN QUẢ ĐỊA CẦU LẠI CÓ RẤT NHIỀU ĐƯỜNG THẲNG?

Những đường thẳng dọc và ngang giao nhau trên quả địa cầu gọi là kinh tuyến và vĩ tuyến. Trong đó đường nằm ngang là vĩ tuyến, lấy xích đạo làm trung tâm. Đường nằm dọc là kinh tuyến. Có kinh tuyến và vĩ tuyến, chúng ta có thể thuận tiện nói ra bất kỳ vị trí nào. Đặc biệt là khi di chuyển trên biển rộng mênh mông, hoặc ở trong rừng rậm, nếu muốn định vị một cách chuẩn xác, thì càng cần phải dựa vào kinh tuyến và vĩ tuyến đấy.

Không ngờ tới, phải không?

Trái đất bằng phẳng mà bạn thường nhìn thấy đã được thay đổi. Bởi vì Trái đất hình cầu, muốn “trái phẳng” nó ra mà không làm thay đổi nó là việc bất khả thi. Không tin thì bạn hãy thử trái phẳng một chiếc vỏ cam ra mà xem!

